

Suure haiguskoormusega seisundite käsitlemine Eesti Haigekassa arengukavas (diabeet, vähktõbi ja veresoonkonna haigused).

SISSEJUHATUSEKS

Eesti Haigekassa arengukavas on organisatsiooni eesmärgid ja tegevused kirjeldatud jaotatuna nelja valdkonda – kindlustatud, partnerid, tervishoiusüsteem, organisatsioon. Sealjuures on mitmed haigekassale prioriteetsed arengusuunad ja tegevused kirjeldatud kõigis neljas valdkonnas, kuivõrd hõlmavad ravikindlustust tervikuna ning eesmärkide saavutamiseks on oluline käsitleda teemasid terviklikult. Kuivõrd haigekassa pöörab süvendatult tähelepanu rahvatervise valdkondadele, kus Eesti jääb OECD Euroopa Liidu keskmisest maha ja kaotatakse palju töö- ja eluaastaid, siis on mitmete rahvastiku tervise seisukohast olulise mõjuga haigusseisundite ennetuse, ravi ja haiguse ohjamiseks vajalike tervishoiusüsteemi arenduste tegevused kirjeldatud arengukava kõigis peatükkides. Et hõlbustada tervikliku ülevaate saamist tegevustest neis valdkondades on käesolev dokument kokkuvõtte Eesti Haigekassa arengukava tegevustest diabeedi, südameveresoonkonna haiguste ning vähktõve ennetamisel, ravi toetamisel ja arendamisel ning tervishoiusüsteemi edendamisel.

DIABEET

Tervise edendamine ja inimeste teadlikkus

- Eesmärk: Tervisliku ja turvalise arengu tagamine lastele ja noortele, kus koostöös haridusasutuste, perearstide ja projektipartneritega on olulisteks teavitustegevused hambahaiguste ennetamiseks, turvaline käitumine, vaimse tervise edendamise ning lapsevanema teadlikkuse tõstmise tõhustamiseks.
Tegevus: haigekassa viib koostöös Tervise Arengu Instituudiga ellu projekti „Kroonilise haigusega laps lasteaias ja koolis“. Projekti eesmärgiks on tagada esimest tüüpi diabeeti põdevate laste toimetulek lasteaias ja koolis, nende haiguse hea kontroll ning võrdne kohtlemine teiste lastega. Projekti raames toimuvad koolitused lasteaedade ja koolide personalile. Samuti anname projekti raames välja trükist „Diabeet lastel ja noortel“, mida levitatakse Eesti laste ja noorte diabeediühingu kaudu.

Ravikindlustuse poolt hüvitatavate teenuste paketi arendus

- Eesmärk: toetada hüvitatavate ravimite valikuvõimaluste laiendamist, aidates samal ajal säästa patsientide raha, tõsta ravi järjepidevust ning tänu sellele parandada krooniliste haiguste ohjamist ning meie kindlustatute elukvaliteeti.
Tegevus: koostöös Sotsiaalministeeriumiga kujundame 2018. a alguseks ümber täiendava ravimihüvitise, et senisest enam oleks toetatud ravimeid palju kasutatavate kindlustatute vajadused. Täiendav ravimihüvitis muudetakse mitterahaliseks, mida digiresepti võimalusi kasutades hakkaks kindlustatu saama automaatselt ilma avaldust esitamata. Langeb määr, millest alates ravimite ostu täiendavalt hüvitatakse ja ühtlustatakse retsepti omaosaluse alusmäär. Muudatus mõjutab ka diabeedihaigeid.
- Eesmärk: Arendame krooniliste haigustega patsientide terviseriskide hindamise, ravi koordineerimise ning tagamise korraldust.

Tegevus: koostöös Maailmapangaga töötame välja riskipatsientide jälgimise mudeli, et ennetada krooniliste haigustega patsientide haiguste (sh diabeet) ägenemist ning viia võimalusel miinimumini haiglaravile sattumine (sh oluline esmatasandi ja eriarstiabi koostöö), parendades seeläbi kindlustatu tervisetulemeid. 2017. aasta jooksul viiakse ellu piloot koostöös Eesti Perearstide Seltsiga 11 perearstikeskuse baasil. 2018. aasta alguses laiendatakse piloodis osalevate perearstide võrgustikku ning hõlmatud patsientide hulka, et saada veelgi parem sisend analüüsiks ja edasiste tegevuste planeerimiseks. Järgneva paari aasta jooksul töötatakse välja rahastusmudel riskipatsientide ravi koordineerimise funktsiooni lisamiseks perearstide teenuste paketti.

- Eesmärk: Haigekassa hüvitab kindlustatutele iseseisvaks koduseks kasutamiseks mõeldud meditsiiniseadmeid, mis aitavad haigust kontrolli all hoida, selle kulgu jälgida või leevendada.
Tegevus: Meditsiiniseadmete loetelu arendamisel on olnud prioriteediks suhkrutõvega patsientidele vajalikud iseseisvaks kasutamiseks mõeldud meditsiiniseadmed ja -tarvikud.

Kindlustatutele vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavus

- Eesmärk: Laiendame e-konsultatsiooni kasutamise kõigile erialadele, et tagada selle teenuse abil tervisemurede lahendamine õiges ravitüübis (esmatasandil või eriarstiabis) ning analüüsime eriarstide vahelise e-konsultatsiooni teenuse võimalusi, eelkõige võrgustuvates ja/või koostöölepinguga omavahel seotud haiglates.
Tegevus: Igal aastal lisandub 3 uut eriala, kus on võimalik e-konsultatsiooni teenust kasutada. Peame oluliseks arendada e-konsultatsiooni ka erialadel, kus puudub saatekirja nõue ning kus seetõttu on pikemad ooteajad (mh diabeetikule vajalik silmaarst).
- Eesmärk: Sisukate raviotsuste jaoks on vajalik, et tervishoiu erinevate tasemetel vahel, sh. perearstiabi ja eriarstiabi vahel oleks patsiendi käsitlus terviklik ja koordineeritud. Koordineeritud ja terviklikku patsiendikäsitlust aitab tagada komplekssete juhtumite puhul ühtse standardi kohaselt ravivajaduse ja -plaani koostamine ning vastavate terviklike ostuvõimaluste loomine.
Tegevus: vt ülalt ravi koordineerimise pilootprojekt koostöös Maailmapangaga.

Ravi rahastamise lepingud haigekassa partneritega

- Eesmärk: Üldarstiabi lepingutes on kavas suurendada seda osa kvaliteedisüsteemis, mis hindab just ravitöö tulemuse kvaliteeti ehk esmatasandi tegevuste kasu elanikele (tulemusindikaatorid). Kvaliteedisüsteemi kaudu peab tekkima motivatsioon tagada krooniliste haigete terviseseisundi tõhus jälgimine just esmatasandil, et selle arvelt tekiks sääst eriarstiabis.
Tegevus: alates 2016. aastast lisati perearsti kvaliteedisüsteemi tulemusindikaatorid II tüüpi diabeedi patsiendile ravimite määramise mõõtmiseks, mille eesmärgiks oli motiveerida perearste pöörama enam tähelepanu diabeedipatsiendi haiguse ohjamisele ning krooniliste haigete/riskipatsientide tervikravile. Koostöös perearstidega analüüsime iga-aastaselt indikaatorite tulemusi, et selgitada välja võimalikud parendusvajadused ja -meetmed.

- Eesmärk: strateegilise ostmise kontseptsiooni tugevdamine kõigis raviliikides, s.t. esmatasandi perearstias, eriarstias ja õendusabis. Strateegiline ostmine peab toetama enam patsiendikeskset, terviklikku ja ravi kvaliteedi hindamisel põhinevat ravikorraldust, patsiendi valikuvabadust ja ressursside tulemuslikku kasutamist.
Tegevus: töötame välja võimalused ühiste lepingute sõlmimiseks haigekassa ning esmatasandi ja eriarstiabi teenusepakkujate vahel, tagamaks võimalusel krooniliste haiguste ravi terviklikkus ja tõhusus.

Tervishoiuteenuste kvaliteedi arendamine

- Eesmärk: ravikvaliteedi arendamisel toetab haigekassa peamiselt tegevusi, mis suurendavad tervishoiutöötajate teadlikkust ravikvaliteedi standarditest, kvaliteeti jälgivatest süsteemidest ja osapoolte panusest standardite arendamisse. Oluline on panustada sellesse, et tervishoiuteenuste osutamisel oleks tagatud teadlikkus ja tõenduspõhised valikud, mis võimaldavad tervishoiutöötajatel oma tegevuses järgida parimat praktikat ning seda soodsas suunas mõjutada.
Tegevus: avaldame iga-aastaselt Maailmapanga poolt välja töötatud ravi integreerituse indikaatorid, mis peegeldavad välditavaid eriarstivisiite endokrinoloogi juurde. Anname regulaarselt tulemustest tagasisidet perearstidele ja ravisutustele, et toetada vajalike muutuste elluviimist.

VÄHKTÕBI

Tervise edendamine ja inimeste teadlikkus

- Eesmärk: Patsiendi teavitamisel tervisemurede ennetamiseks on lähiaastatel fookuses teadlikkuse suurendamine vähi sõeluuringutel osalemise olulisusest, mõistlikust ravimikasutusest ning ravivõimalustest Euroopa Liidus ja välisriikides, samuti teadlikkus käitumisest olulisemate akuutsete terviseprobleemide ilmnemisel.
Tegevus: käesoleval aastal oleme uuendanud rinnavähi ja emakakaelavähi sõeluuringu teavitusmaterjale kaasaegsemaks ning sihtrühma senisest enam kõnetavamaks. 2017. aasta sügisel valmivad telereklaamid. 2018. aastal on plaanis suurendada teavitust jämesoolevähi sõeluuringul osalemise vajalikkusest.

Ravikindlustuse poolt hüvitatavate teenuste paketi arendus

- Eesmärk: haigekassa eesmärgiks on kindlustatute vajadustele vastava ravikindlustuspaketi täiendamisel tagada piisavad tõenduspõhised ja kulutõhusad võimalused personaalsema ja iga inimese konkreetseid vajadusi maksimaalselt arvestava ennetuse ning raviotsuse teostamiseks.
Tegevus: Haigekassa eestvõttel on moodustatud rinnavähi varase avastamise sõeluuringu juhtrühm, mille eesmärgiks on kaasajastada sõeluuringu põhimõtteid, sh sihtgrupi laiendamine, sõeluuringule kutsumise ja läbiviimise meetoodilised alused, sõeluuringuga kaasnevate lisauuringute vajadus ja maht ning kvaliteedikontrolli küsimused, kaasajastada sõeluuringu tegevusjuhend.
- Eesmärk: Koostöös osapooltega (sotsiaalministeerium, tervishoiuteenuse osutajad, ravimitootjate liit, TEHIK) kaalume senisest laiaulatuslikumat kulu- ja riskijagamise põhimõtete rakendamist eesmärgiga parandada uute ravimite kulutõhusust ja kättesaadavust.

Tegevus: kulu- ja riskijagamise põhimõtteid rakendame valdavalt onkoloogiliste ravimite puhul.

- Eesmärk: Kasutame iga-aastaselt erialaseltside ettepanekuid sisendina uute innovaatiliste teenuste lisamiseks tervishoiuteenuste loetellu (TTL), kaasates hindamisse meditsiinieksperte arvestades ka rahvusvaheliste andmetega meditsiiniliste sekkumiste tõenduspõhisuse kohta, kliiniliste auditite ja ravijuhendite soovitusetega ning ravikindlustuse võimalustega.
Tegevus: iga-aastaselt lisame TTLi uusi kulutõhusaid vähiravimeid.

Kindlustatutele vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavus

- Eesmärk: Haigekassa arvestab ravinõudluse hindamisel ning lepingumahtude planeerimisel eesmärki tagada kindlustatutele eriarstiabi õigeaegne kättesaadavus õiges kohas ja õiges raviliigis, lähtudes muuhulgas eriarstiabi kättesaadavuse põhimõtetest. Nõudluse hindamisel ja lepingute planeerimisel arvestame ooteaegade ja ravijärjekordade pikkust ning ambulatoorse ja päevaravi ning statsionaarse eriarstiabi ja õendusabi oodatavaid mahtusid, et tagada raviprotsessi õigeaegsus ja optimaalsus.

Tegevus: Maailmapanga analüüsile tuginedes ei ole Eestis suuri viivitusi rinnavähi-, emakakaevähi- ja jämesoolevähi ravile pääsemisel. Samas võttes aluseks teiste OECD riikide andmed, on Eestis pikim ooteaeg vähi diagnoosini jõudmisel. Seetõttu selleks, et tulevikus saada vastus küsimusele kas vähi diagnoosini jõudmiseks kulub liiga palju aega, seatakse eesmärgiks töötada koostöös TAI vähiregistriga välja näitajad, mille abil jälgitakse vähiravi kättesaadavust ja teostatakse ooteaegade terviklikku jälgimist.

Tegevus: toetame digisaatekirja rakendamist, mis aitab anda hinnangut ja optimeerida onkoloogiliste haigete ravile pääsemist.

- Eesmärk: Õendusabis peame oluliseks, et meie kindlustatutele oleks sõltumata vanusest ja elukohast kättesaadav kvaliteetne õendusabi teenus, sh vähahaige kodune toetusravi.

Tegevus: kui patsiendi seisund seda võimaldab, tuleb toetada ravi saamist kodus ning seetõttu on järgnevatel aastatel haigekassa prioriteediks koduõendusteenuse kättesaadavuse parandamine just nendest Eesti piirkondades, kus tänane teenusega hõlmatus on olnud suhteliselt madal. Peame oluliseks esmatasandi koordineerivat rolli koduõenduse teenuse pakkumisel. Koduõendusteenus toetab mh ka vähipatsientide kodust ravi.

Ravi rahastamise lepingud haigekassa partneritega

- Arengukava eesmärk: Haigekassa arvestab ravinõudluse hindamisel ning lepingumahtude planeerimisel eesmärki tagada kindlustatutele eriarstiabi õigeaegne kättesaadavus õiges kohas ja õiges raviliigis, lähtudes muuhulgas eriarstiabi kättesaadavuse põhimõtetest.

Tegevus: Nõudluse hindamisel ja lepingute planeerimisel arvestame ooteaegade ja ravijärjekordade pikkust ning ambulatoorse ja päevaravi ning statsionaarse eriarstiabi ja õendusabi oodatavaid mahtusid, et tagada raviprotsessi õigeaegsus ja optimaalsus. Alates 2018. aastast toome nõudluse hindamisel sisse diagnoosi(grupi)põhise vaate, et paremini aru saada vajatavate teenuste iseloomust ning mahtudest (sh onkoloogia).

Tervishoiuteenuste kvaliteedi arendamine

- Arengukava eesmärk: Ravikvaliteeti iseloomustavate indikaatorite süsteem võimaldab läbipaistvalt ja süsteemselt hinnata Eesti tervishoiusüsteemi ja ravikvaliteedi muutusi aja jooksul ning võrrelda Eestit teiste arenenud riikidega. Selleks on aktiivne huvi erialade esindajatel ning haigekassa toetab ideede rakendamist, mis aitavad tervishoiu kvaliteedi mõõtmist ja tulemustele toetudes arendada.
Tegevus: Ravikvaliteedi indikaatorite nõukoja heakskiidul on valminud emakaelavähi, rinnavähi ning kolorektaalvähi indikaatorid, 2018. aasta alguseks on välja töötatud ka eesnäärmevähi indikaatorid.

SÜDAME-VERESOONKONNAHAIGUSED

Tervise edendamine ja inimeste teadlikkus

- Arengukava eesmärk: Patsiendijuhendid valmivad kõikidele väljatöötatavatele ravijuhenditele.
Tegevus: 2018.-2019.aastal uuendatakse kõrgvererõhktõve käsitluse ravijuhendit, samuti patsiendijuhendit. Kõrgvererõhktõve selgitamiseks ja haiguse ohjamiseks on valminud ka videoklipid. Patsiendijuhendite alusel kirjutatakse kindlustatu teadlikkuse tõstmiseks ka artikleid ja luuakse materjale, mida levitatakse tavameedias ning EHK kanalites.

Ravikindlustuse poolt hüvitatavate teenuste paketi arendus

- Arengukava eesmärk: Terviklikku ravikindlustuspaketti peavad kuuluma nii kaasaegsed diagnostikameetodid kui tervishoiuteenused, ravimid, meditsiiniseadmed ja rahalised hüvitised.
Tegevus: Kasutame iga-aastaselt erialaseltside ettepanekuid sisendina uute innovaatiliste teenuste lisamiseks tervishoiuteenuste loetellu (TTL), kaasates hindamise meditsiinieksperthe arvestades ka rahvusvaheliste andmetega meditsiiniliste sekkumiste tõenduspõhisuse kohta, kliiniliste auditite ja ravijuhendite soovitusetega ning ravikindlustuse võimalustega, sealjuures kaasajastame iga viie aasta järel erialade teenuste paketi koostöös erialaseltsidega. Teeme aktiivselt tööd selle nimel, et kardioloogia eriala teenuste loetelu saaks lähiaastatel kaasajastatud.
- Arengukava eesmärk: toetada hüvitatavate ravimite valikuvõimaluste laiendamist, aidates samal ajal säästa patsientide raha, tõsta ravi järjepidevust ning tänu sellele parandada krooniliste haiguste ohjamist ning meie kindlustatute elukvaliteeti.
Tegevus: Koostöös Sotsiaalministeeriumiga kujundame 2018. a alguseks ümber täiendava ravimihüvitise, et senisest enam oleks toetatud ravimeid palju kasutatavate kindlustatute vajadused. Täiendav ravimihüvitis muudetakse mitterahaliseks, mida digiretsepti võimalusi kasutades hakkaks kindlustatu saama automaatselt ilma avaldust esitamata. Langeb määr, millest alates ravimite ostu täiendavalt hüvitatakse ja ühtlustatakse retsepti omaosaluse alusmäär. Muudatus mõjutab oluliselt ka hüpertooniatõvega patsiente.
- Arengukava eesmärk: Arendame krooniliste haigustega patsientide terviseriskide hindamise, ravi koordineerimise ning tagamise korraldust.
Tegevus: Koostöös Maailmapangaga töötame välja riskipatsientide jälgimise mudeli, et ennetada krooniliste haigustega patsientide haiguste (sh diabeet) ägenemist ning

viia võimalusel miinimumini haiglaravile sattumine (sh oluline esmatasandi ja eriarstiabi koostöö), parendades seeläbi kindlustatu tervisetulemeid. 2017. aasta jooksul viiakse ellu piloot 11 perearstikeskuse baasil. 2018. aasta alguses laiendatakse piloodis osalevate perearstide võrgustikku ning hõlmatud patsientide hulka, et saada veelgi parem sisend analüüsiks ja edasiste tegevuste planeerimiseks. Järgneva paari aasta jooksul töötatakse välja rahastusmudel riskipatsientide ravi koordineerimise funktsiooni lisamiseks perearstide teenuste paketti.

Kindlustatutele vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavus

- Arengukava eesmärk: Sisukate raviotsuste jaoks on vajalik, et tervishoiu erinevate tasemete vahel, sh. perearstiabi ja eriarstiabi vahel oleks patsiendi käsitlus terviklik ja koordineeritud. Koordineeritud ja terviklikku patsiendikäsitlust aitab tagada komplekssete juhtumite puhul ühtse standardi kohaselt ravivajaduse ja –plaani koostamine ning vastavate terviklike ostuvõimaluste loomine.
Tegevus: vt ülalt ravi koordineerimise pilootprojekt koostöös Maailmapangaga.

Ravi rahastamise lepingud haigekassa partneritega

- Arengukava eesmärk: Haigekassa arvestab ravinõudluse hindamisel ning lepingumahtude planeerimisel eesmärki tagada kindlustatutele eriarstiabi õigeaegne kättesaadavus õiges kohas ja õiges raviliigis, lähtudes muuhulgas eriarstiabi kättesaadavuse põhimõtetest. Nõudluse hindamisel ja lepingute planeerimisel arvestame ooteaegade ja ravijärjekordade pikkust ning ambulatoorse ja päevaravi ning statsionaarse eriarstiabi ja õendusabi oodatavaid mahtusid, et tagada raviprotsessi õigeaegsus ja optimaalsus.
Tegevus: Nõudluse hindamisel toome 2018. aastast sisse diagnoosi(grupi)põhise vaate, et paremini aru saada vajatavate teenuste iseloomust ning mahtudest (sh südameveresoonkonna haiguste puhul).

Tervishoiuteenuste kvaliteedi arendamine

- Arengukava eesmärk: Ravikvaliteeti iseloomustavate indikaatorite süsteem võimaldab läbipaistvalt ja süsteemselt hinnata Eesti tervishoiusüsteemi ja ravikvaliteedi muutusi aja jooksul ning võrrelda Eestit teiste arenenud riikidega. Selleks on aktiivne huvi erialade esindajatel ning haigekassa toetab ideede rakendamist, mis aitavad tervishoiu kvaliteedi mõõtmist ja tulemustele toetudes arendada.
Tegevus: Ravikvaliteedi indikaatorite nõukoja heakskiidul on valminud ravikvaliteedi indikaatorid insuldiravis, mille tulemusi avaldame iga-aastaselt. 2018. aasta alguseks valmivad ka kardioloogia indikaatorid.
- Arengukava eesmärk: Kvaliteedisüsteemi kaudu peab tekkima motivatsioon tagada krooniliste haigete tervises seisundi tõhus jälgimine just esmatasandil, et selle arvelt tekiks sääst eriarstiabis.
Tegevus: Üldarstiabi lepingutes on kavas suurendada seda osa kvaliteedisüsteemis, mis hindab just ravitöö tulemuse kvaliteeti ehk esmatasandi tegevuste kasu elanikele (tulemusindikaatorid), sh hüpertooniaga patsiendi ravi tulemuse hindamiseks. Samuti tõhustame tagasisidet perearstidele ravi integreerituse indikaatorite tulemuste osas, mis peegeldavad välditavaid eriarstivisiite kardioloogi juurde. Koostöös perearstidega analüüsime vajalikke muudatusi.

- Arengukava eesmärk: Haigekassa toetab ravikvaliteedi arendamise ühe partnerina peamiselt tegevusi, mis suurendavad tervishoiutöötajate teadlikkust ravikvaliteedi standarditest, kvaliteeti jälgivatest süsteemidest ja osapoolte panusest standardite arendamisse. Töötame selle nimel, et tervishoiuteenuste osutamisel oleks tagatud teadlikkus ja toetatud tõenduspõhised valikud, mis võimaldavad tervishoiutöötajatel oma tegevuses järgida parimat praktikat ning seda soodsas suunas mõjutada.

Tegevus: Valmimas on virvendusarütmia ravijuhend, käesoleval aastal läheb uuendamisele 5 aastat tagasi valminud hüpertoonia ravijuhend.